

وقف در روایات

پیامبر (ص) فرموده است: «اذا مات ابن آدم انقطع عمله الا من ثلاث: صدقه جاریه او علم ینتفع به او ولد صالح یتستغفر له؛ وقتی آدم بمیرد، پرونده ی عمل وی مسدود می شود، مگر در سه مورد: صدقه جاریه، علمی که از آن نفع برده شود و فرزند صالحی که برایش دعا کند.»

امام زمان (ع) در کنار حرم

در کتاب انوار المشعشعین آمده است: شخصی به نام سید عبدالرحیم که مورد وثوق بود، گفت: «در عالم خواب دیدم در قبرستان بزرگ قم جمعیت بسیاری هستند. در این هنگام شخص بزرگواری را - که سوار بر اسبی بود - دیدم. او را که از بازار چه می آمد، مشاهده نمودم. پشت سر آن سوار، شخصی گفت: «این سوار، حضرت حجت (عج) می باشد.» تا این خبر را شنیدم، سراسیمه به دنبال آن حضرت شتافتم؛ دیدم آن حضرت به صحن مطهر آمد و در آنجا پیاده شد. صحن خلوت بود؛ کسی را جز آن حضرت و شخصی که همراه بود، در آنجا ندیدم. مشاهده کردم که آنها عبور کردند تا به صحن عتیق رسیدند. افسار اسب را به دست من دادند تا آن را نگهدارم. با خود گفتم: «نگهداشتن اسب خوب است یا همراه حضرت بودن؟» سرانجام همراهی حضرت را برگزیدم و افسار اسب را به دست همان شخص که همراه امام بود، دادم و خودم به دنبال حضرت روانه شدم، دیدم حضرت وارد حرم شد و در بالاسر مرقد حضرت معصومه(س) توقف کرد.

هیچ کس از خدام نبودند. پیش خودم فکر کردم آیا به حضور حضرت بروم یا نروم؟ در کنار رواق ایستادم؛ صدای آن حضرت را می شنیدم، اما چیزی نمی فهمیدم. پس از مدتی آن حضرت از حرم بیرون آمد و من نیز از حرم بیرون آمدم و پشت سر او به راه افتادم. ناگهان ناپدید شد و هر چه جستجو کردم، دستم به دامنش نرسید و از فیض حضور آن بزرگوار محروم گشتم.» (۹)

شفای بیمار

حضرت آیت الله اراکی (ره) می فرمود: «دستم باد می کرد و قاچ می خورد و لذا همیشه باید خاک تیمم همراه می بود تا تیمم کنم، چون نمی توانستم وضو بگیرم و معالجات هم تأثیر نمی کرد. تا این که به حضرت معصومه(س) متوسل شدم. به من الهام شد که دستکش دست کنم و چنین کردم، خوب شد.» (۱۰)

مقام علمی فاطمه معصومه(س)

فداها ابوها

گروهی از شیعیان وارد مدینه شدند و برای حل مشکل خویش سراغ خانه موسی بن جعفر(ع) را گرفتند. کاروانیان به در خانه امام آمدند، اما آن حضرت در سفر بود و امام رضاع(ع) هم در مدینه حضور نداشت. نبود امام هفتم، خستگی راه را برای کاروانیان دوچندان کرد. ناگهان صدایی از داخل خانه به گوش رسید. یکی از دختران آن حضرت فرمود: «پرسش های خود را به من بدهید تا به تمام آنها پاسخ دهم.» مرد بودند اما چاره ای نداشتند. سوالاتشان را داده و در انتظار ماندند. چیزی نگذشت که کسی پاسخ ها را آورد. کاروانیان شگفت زده به پاسخ ها نگریستند و با سبک شدن بار غم و اندوه شان، راه دیار خویش در پیش گرفتند. در مسیر راه به امام هفتم(ع) برخوردند و داستان پاسخگویی دخترش فاطمه معصومه(س) را بازگو نمودند و پاسخ ها را به او نشان دادند. امام پاسخ ها را خواند و لبخندی زد و سه بار فرمود: «فداها ابوها؛ پدرش فدایش باد!» (۱۱)

منزلت کریمه اهل بیت در نزد علما و مراجع

* صدرالمতألهین شیرازی: «هر گاه شبهه ای برایم پیش می آمد کنار قبر حضرت معصومه(س) در قم (از کهک) می آمدم و از آن حضرت استمداد می کردم و شبهه فلسفی من حل می شد.» (۱۲)

* آیت الله اراکی (ره) در مقدمه حاشیه «دُرر الاصول» می نویسد: «هر چند به خاطر کمی استعداد و اندک بودن وقت، من شایسته این کار (نوشتن حاشیه) نبودم ولی با تکیه به توجه حضرت فاطمه(س) این کار را در جوار این بقعه منوره و با توسل به لطف و عنایت آن بزرگوار انجام دادم.» (۱۳)

* آیت الله مرعشی (ره): «تاکنون شصت سال است که هر روز من اولین زائر حضرتم.» (۱۴)

* علامه طباطبائی(ره) هنگام روزه پیش از افطار به حرم ملکوتی کریمه اهل بیت حضرت معصومه(س) مشرف می شد و با بوسه بر مزار آن بانوی بزرگ عالم اسلام روزه خود را می گشود. (۱۵)

آیت الله گلپایگانی(ره): «طلاب عزیز پر شماسست که قصد را خالص کنید و ارتباط مداوم خود را با ائمه اطهار(ع) مخصوصاً حضرت صاحب و مولایم حضرت ولی عصر(عج) تداوم بخشید و کثرت تلاوت قرآن کریم و ادعیه صالحه و عرض اخلاص و ادب به دُخت حضرت موسی بن جعفر(س) و اینها همه رمز موفقیت و توفیق در راه ادامه تحصیل ما است.» (۱۷)

منابع:

- ۱- بحار الانوار، ج ۶۰، ص ۲۲۸
- ۲- همان، ج ۴۸، ص ۳۱۷
- ۳- البحار، ج ۶۰، ص ۲۱۶
- ۴- کامل الزیارة
- ۵- بحار الانوار، ج ۴۸، ص ۳۰۷
- ۶- ناسخ التواریخ، ج ۳، ص ۶۸
- ۷- بحار الانوار، ج ۶۰، ص ۲۱۶، و ج ۱۰۲
- ۸- همان، ص ۵۸ و ۵۹
- ۹- انوار المشعشعین، ج ۱، ص ۲۱۲
- ۱۰- فروغی از کوثر، صص ۵۵ - ۵۴
- ۱۱- بارگاه معصومه تجلیگاه فاطمه زهرا، سیدجعفر میر عظیمی، ص ۳۵ - ۴۳
- ۱۲- حسین مظاهری، جهاد با نفس، ج ۴، ص ۱۸۵
- ۱۳- بارگاه معصومه، ص ۱۱۰
- ۱۴- فروغی از کوثر، ص ۵۵
- ۱۵- جواد محدثی، پیام زن، ص ۱۷، شماره ۱۱، بهمن ۷۱
- ۱۶- وصیت نامه آیت الله گلپایگانی، ص ۲
- ۱۷- بحار الانوار، ج ۲، ص ۲۲

سازمان اوقاف، امور خیریه
سازمان اسناد و کتابخانه ملی

چشمه کرامت

(ویژه نامه سالروز وفات حضرت معصومه سلام الله علیها)

یکی از امتیازات بزرگی که شهر عزیز قم دارد، این است که بر گرد مضجع شریف یکی از برگزیدگان اهل بیت‌علیهم السلام حضرت فاطمه معصومه علیها السلام بنا شده است.

مقام معظم رهبری

معصومه

نامش، «فاطمه» و مشهورترین لقب ایشان «معصومه» است. پدرش، امام هفتم شیعیان حضرت موسی بن جعفر(ع) و مادرش، حضرت نجمه خاتون(س) است که مادر امام هشتم حضرت علی بن موسی الرضا(ع) نیز است.

در روز اول ذی‌القعدة سال ۱۷۳ هـ ق در مدینه منوره چشم به جهان گشود. کمتر از ده سال داشت که هارون، پدرش امام کاظم(ع) را روانه زندان کرد و او از دیدار وی و کسب فیض از محضرش محروم شد. همان سال‌ها بود که با مصیبت شهادت پدر گرامی خود مواجه شد. بعد از آن تحت مراقبت و تربیت برادر بزرگوارش، حضرت علی بن موسی الرضا(ع) بزرگ شد.

به دنبال برادر

یک سال از سفر تبعیدگونه امام هشتم(ع) به مرو می‌گذشت و خاندان پیامبر(ص) در مدینه از دیدار آن حضرت محروم شده بودند. سرانجام فاطمه معصومه(س) به شوق دیدار برادر، همراه عده‌ای از برادران و برادرزادگان به سوی خراسان حرکت نمودند و در هر شهر و محلی از سوی مردم مورد استقبال واقع می‌شدند. آن حضرت نیز همچون عمه

بزرگوارشان حضرت زینب(س) پیام مظلومیت و غربت برادر را به مردم مؤمن و مسلمان می‌رساندند و مخالفت خود و اهل‌بیت(ع) را با حکومت حيله‌گر بنی‌عباس اظهار می‌فرمودند. وقتی کاروان حضرت به شهر ساوه رسید، عده‌ای از مخالفین اهل‌بیت(ع) سر راه را گرفتند و با همراهان حضرت وارد جنگ شدند. تقریباً همه مردان کاروان به شهادت رسیدند، حتی بنا بر نقلی حضرت معصومه(س) را نیز مسموم نمودند.

مرا به شهر قم ببرید

حضرت فاطمه معصومه(س) بر اثر اندوه و غم زیاد از این ماتم و یا به نقلی بر اثر مسمومیت از زهر جفا، مریض شدند و چون دیگر امکان ادامه راه به سوی خراسان ممکن نبود، از همراهان خود سؤال فرمودند: «از این شهر (ساوه) تا «قم» چند فرسخ راه است؟» در پاسخ گفتند: «ده فرسخ». فرمودند: «مرا به شهر قم ببرید؛ زیرا از پدرم شنیدم که می‌فرمود: «شهر قم مرکز شیعیان ما است»».

بزرگان قم با شنیدن این خبر به استقبال آن حضرت شتافتند. «موسی بن خزرج» بزرگ خاندان «شعری» زمام‌ناقه آن حضرت را به دست گرفت و عده فراوانی از مردم پیاده و سواره گرداگرد کجاوه حضرت در حرکت بودند. حضرت فاطمه معصومه(س)، ۲۳ ربیع‌الاول سال ۲۰۱ هجری قمری وارد شهر قم شدند و موسی بن خزرج مأمور پذیرایی از ایشان و همراهانش شد.

و سرانجام زائر امام رضا(ع)، در دهم ربیع‌الثانی ۲۰۱ هجری قمری چشم از جهان فرو بست، درحالی که غم دوری برادر به دل داشت. اکنون محل عبادت آن حضرت، حجره‌ای است در مدرسه ستیه به نام «بیت‌النور» که محل زیارت ارادتمندان آن حضرت است.

مهمان باغ بابلان

مردم قم با تجلیل فراوان پیکر پاک آن حضرت را به سوی محلی به نام «باغ بابلان»، که قبرستان خانوادگی اشعریون بود، تشییع کردند. همه چیز آماده بود، اما مانده بودند که چه کسی پیکر حضرت را به خاک بسپارد؟ آخر محرمی بین مردان نبود. گفتگو میان جمعیت درگرفت. سرانجام توافق کردند تا پیرمرد نیکوکاری به نام «قادر» عهده‌دار این کار شود.

کسی را به دنبال قادر فرستادند. اما هنوز او نیامده بود که ناگهان دو سوار نقابدار از طرف رودخانه شهر به محل خاکسپاری نزدیک شدند. چون به پیکر مطهر بانو رسیدند از مرکب فرود آمده و بر جنازه او نماز خواندند و سپس جسم پاکش را با احترام در دل خاک قرار دادند. آنگاه در میان بهت حاضران بر مرکب خود نشسته و به سرعت از آنجا دور شدند. موسی بن خزرج نیز باغ خود را به احترام مزار پاک بانو، وقف مسلمانان کرد تا از آن پس شیعیان علی(ع) را گرداگرد آن مرقد منور دفن کنند.

حضرت معصومه(س) در روایات

روایات بسیاری است که در آن پیشوایان ما زیارت حضرت فاطمه معصومه(س) را به شیعیان خود سفارش کرده‌اند و برای آن پاداش و اجر بسیاری بیان نموده‌اند. از جمله آنکه:

* امام صادق(ع) فرمودند: «آگاه باشید بهشت هشت در دارد که سه در آن به سوی قم است. بانویی از فرزندان من در آنجا وفات می‌کند که نامش فاطمه دختر موسی است. همه شیعیان ما به شفاعت او وارد بهشت می‌شوند». (۱)

* همچنین امام رضا(ع) درباره آن حضرت فرمودند: «هر کس او را - در حالی که حشش را می‌شناسد - زیارت کند، بهشت از آن اوست». (۲)

* امام صادق(ع) فرمود: «برای خدا حرمی است و آن مکه است، و برای

رسول خدا(ص) حرمی است و آن مدینه است، برای امیرالمؤمنین(ع) حرمی است و آن کوفه است و برای ما حرمی است و آن شهر قم است و به زودی زنی از فرزندان من در آنجا دفن خواهد شد که نامش «فاطمه» است. هر کس که او را زیارت کند بهشت بر او واجب خواهد شد». (۳)

* امام جواد(ع) فرمود: «کسی که عمه‌ام را در قم زیارت کند، پاداش او بهشت است». (۴)

* امام صادق(ع): «کسی که آن خانم (حضرت معصومه علیها السلام) را زیارت کند در حالی که آگاه به شأن و منزلت ایشان باشد، به بهشت می‌رود». (۵)

* امام رضا علیه‌السلام فرمود: «هر کس معصومه(س) را در قم زیارت کند، مانند کسی است که مرا زیارت کرده است». (۶)

به دامن کریمه اهل بیت چنگ بزن!

از جمله مقامات آن حضرت که توسط امام باقر(ع) به ایشان نسبت داده شده است، کریمه اهل بیت بودن است. (۷)

مرحوم آیت‌الله سیدمحمود مرعشی نقل می‌کردند که بسیار علاقمند بودم به طریقی محل قبر شریف جدهام حضرت زهرا(س) را ببایم. برای این مقصود، ختم مجزیی انتخاب کرده و چهل شب به آن مداومت کردم، تا شاید به این طریق، از محل مرقد شریف حضرت زهرا(س) آگاه گردم. شب چهلم بعد از انجام ختم و توسل فراوان به بستر خواب رفتم. در عالم خواب به محضر امام باقر یا امام صادق(ع) رسیدم، امام به من فرمود: «علیک بکریمه اهل‌البیت؛ به دامن کریمه اهل‌بیت چنگ بزن.» تصور کردم که منظور امام از این جمله حضرت زهرا(س) است. عرض کردم: «آری قربانت کردم، من نیز ختم را برای همین گرفتم که محل شریف قبر حضرت را

دقیق‌تر بدانم و زیارتش کنم.» حضرت فرمود: «منظور من، قبر شریف حضرت معصومه در قم است.» سپس افزود: «به خاطر مصالحی، خداوند اراده کرده است که قبر حضرت زهرا(س) برای همیشه از همگان مخفی باشد. از این رو خدا قبر حضرت معصومه(س) را تجلی‌گاه قبر شریف حضرت زهرا(س) قرار داده و شکوه و عظمت مرقد حضرت را در قبر حضرت معصومه متجلی کرده است.

مرحوم سید محمود مرعشی وقتی از خواب برمی‌خیزد، تصمیم می‌گیرد که با اعضای خانواده خود روانه قم شود و در آنجا ساکن گردند.

کرامات حضرت معصومه(س)

زوار من پشت در حرم از سرما هلاک می‌شوند حضرت آیت‌الله مرعشی نجفی(ره) نقل می‌کردند: «شب زمستانی بود که من دچار بی‌خوابی شدم؛ خواستم به حرم بروم؛ دیدم بی‌موقع است؛ آمدم خوابیدم و دست خود را زیر سرم گذاشتم که اگر خوابم برد، خواب نمانم؛ در عالم خواب دیدم خانمی وارد اتاق شد. چهره او را به خوبی دیدم ولی آن را توصیف نمی‌کنم. به من فرمود: «سید شهاب! بلند شو و به حرم برو، عده‌ای از زوار من پشت در حرم از سرما هلاک می‌شوند، آنها را نجات بده.» من به طرف حرم راه افتادم؛ دیدم پشت در شمالی حرم (طرف میدان آستانه) عده‌ای زوار اهل پاکستان یا هندوستان(با آن لباس‌های مخصوص خودشان) در اثر سردی هوا پشت در حرم دارند به خود می‌لرزند. در را زدم، حاج‌آقا حبیب - که جزء خدام حرم بود - با اصرار من، در را باز کرد. من از جلو و آنها هم پشت سر من وارد حرم شدند و در کنار ضریح آن حضرت به زیارت و عرض ادب پرداختند؛ من هم آب خواستم و برای نماز شب و تهجد وضو گرفتم». (۸)

مقصومه

مقصومه

مقصومه

مقصومه

مقصومه